

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F.J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 113. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg10-shoot-idm140342681071984/facsimile.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

LYKKE OG ULYKKE ER EN TEMPERAMENTSSAG

hende derfor ogsaa passere for en Skionhed. Qvisqvis amat Ranam, Ranam putat esse Dianam: det er, hvo som forelsker sig i en Skrubtusse, og seer den an som en Venus; saa kand man sige, at han haver troffet et got og lykkeligt Val: thi han haver faaet det som behager ham. Naar Kiøberen er fornøjet med sine Vahre, saa haver han giort et got Kiøb, hvordan end Vahrene ere qualificerede. Naar een finder Smag udi en Ret Mad, saa er den vel for ham tillavet. Ligesaa, naar en skikker sig udi en Uheld, og siger: *Der kunde have hendet mig det, som er langt verre, er det ingen Uheld.* Jeg erindrer mig herved en artig Maade, hvorved en Japoneser trøstede sin Ven, der besværgede sig over en paalagt Byrde. Keiseren, saasom han var født under det Himmeltegn af Hunden, havde fattet saadan Kierlighed til Hunde, at han befoel hver Mand, hvis Hund døde, at føre den selv hen til et vist Gravsted. En Mand, der mødte en anden, som bar saadan død Hund, og besværgede sig over saadan U-leilighed, trøstede ham saaledes: *Vi maa takke GUD, at Keiseren er ikke født under det Tegn af Hesten, thi da havde Byrden blevet end tungere.* Ingen gammel Græsk Philosophus kunde herudi have moraliseret med bedre Fynd.

Intet er underligere, end at eet Menneske vil, at det andet skal rette sig efter sin Smag; og intet er tilligemed almindeligere. Thi man hører dagligen en Naboe at criticere den andens Levemaade, skiont man ikke kand sige, hvilken er best: thi enhver følger sin Inclination. Det heder udi Ordsproget: En Syg og en Sund haver ey een Mund. Og den, som lever efter sin Behag, lever stedse vel, endskiønt han udi sin Naboes Øjen synes at føre et elendig Levnet. Det heder her: *Segvere naturam, det er: Følg din Natur eller Inclination, saa est du lykkeligst.* Naar een censurerer den andens Levemaade, hans Tarvelighed udi Mad og Drikke, hans eensomme Levnet, hans Studia og andet deslige; er det ligesom han ville sige: *Ret din Mave, skiont den er af gandske anden Beskaffenhed, efter min; æd og drik, hvad du selv ingen naturlig Smag finder udi,*

men hvad som er en *Vellyst* for mig og andre got Folk, etc. Saadant er jo ikke andet end et Tyrannie, og foraarsager, at et Menneske er det andets Bøddel: thi at betage en, hvad han finder Behag udi, er at berøve ham hans Frihed, og at bringe ham udi Trældoms Stand. De som ville rette andres Smag og Fornøjelse efter deres egen, opføre sig herudi som et Barn, der haver en Fugl, til hvilken det siger: *Min stakkels Fugl! du skal sove hos mig i min egen Seng, og have lige saa got som jeg selv*; hvorpaa det legger den paa sit Bryst, men finder Fuglen død om Morgenens, og qvalt af den Sovendes Aande og Heede, da den ingen Skade havde faaet, hvis den havde ligget paa Gulvet udi den kolde Luft. Hvor ilde grundede deres Prædikener ere, som søge at dreje andres Smag efter deres, sees ofte af deres egne Exempler. Thi hvad en udi Ungdommen haver havt Lyst til, finder han i Alderdommen Afsmag udi, saa at han finder de Ting mest modbydelige, som vare ham tilforn mest behagelige. At tvinge ham derfor til sine forrige Vellyster, er ikke andet, end at skille ham ved hans nærværende. Thi det heder da: Andre Tider, andet Legeme, andet Sind og andre Lyster. Jeg haver tilforn havt Lyst til Dantz, Spill, Selskab og andet, som jeg nu finder aldeles ingen Smag udi. At legge mig saadant til Last er ikke andet end at laste mig, efterdi jeg er bleven ældre.

Dette have dog faa Folk for Øjen, hvorføre man hører dagligen et Menneske at declamere mod det andets Leve-maade, og at man af Venskab og Kierlighed opmuntret andre efter sit Exempel at gjøre sig til gode; hvilket er ofte ikke andet end at berøve dem alt hvad de finde Smag udi. Det er jo saasom den Franske Poet siger:

A force de m'aimer tu me rends miserable.

Titius ynker Sejum som en Stoder, efterdi han gaaer til Fods, da han dog haver Lejlighed til at lade sig bære eller at age; og Sejus igien ynker Titium som en Verkbruden, efterdi han lader sig bære, da han dog haver raske Been. Jeg for min part ynker hverken den eene eller den anden: